

VRAAG EN ANTWOORD OVER DE VOGELWET 1936

A. J. BINSBERGEN

Bij de redactie zijn de volgende vragen over de Vogelwet 1936 ontvangen, gesteld door Nel van Donkersgoed te Amersfoort.

Vragen a. Hoe is het vervoer van kievitseieren geregeld in de Vogelwet 1936 nu in Friesland één week langer kievitseieren geraapt mogen worden? Is het vervoer op openbare wegen in Friesland nu ook langer toegestaan en in welk artikel is dat vastgelegd?

b. Bestaat er een redelijke kans dat de handel in kievitseieren verboden zal worden vóórdat de gehele Vogelwet 1936 gewijzigd wordt? Zo neen, waarom niet omdat de handel toch geheel strijdig is met de tegenwoordige tijd. Wellicht kan dan ook beter het rapen van kievitseieren bekeken worden als de gehele Vogelwet 1936 wordt bijgewerkt.

c. Kunt u al iets vertellen over de wijziging in de Vogelwet 1936 en wanneer deze grote wijziging gerealiseerd zou kunnen worden?

Antwoord In artikel 19, onder 2, van de Vogelwet 1936 is bepaald, dat het te koop vragen, kopen, te koop aanbieden, verkopen, afleveren, vervoeren, ten vervoer aanbieden, invoeren, doorvoeren en uitvoeren van kievitseieren is toegestaan gedurende de raaptijd en de twee daarop volgende dagen, met dien verstande, dat het vervoeren der eieren gedurende deze twee dagen slechts binnen de bebouwde kom der gemeenten en langs openbare wegen en paden is toegestaan.

Aangezien de raaptijd in Friesland een week langer is dan in de andere provincies, mogen de eieren in die provincie ook een week langer worden vervoerd en verhandeld.

Er wordt op het ministerie van CRM momenteel gewerkt aan de voorbereiding van een algehele herziening van de Vogelwet 1936. Verwacht wordt dat binnen afzienbare tijd een eerste concept gereed zal zijn, dat dan voor commentaar aan de Natuurbeschermingsraad en aan vogelbeschermings- en andere organisaties (en aan de Controleurs-Vogelwet 1936) zal worden voorgelegd. Het daarna tot stand te komen definitieve ontwerp voor de wetswijziging zal de gebruikelijke weg volgen, uiteindelijk uitmondend in goedkeuring door de volksvertegenwoordiging. Hoewel met de voorbereiding van deze herziening de nodige spoed wordt betracht, zal de nieuwe wet toch zeker niet eerder dan in 1980 of 1981 tot stand zijn gekomen.

Omdat reeds enige tijd sterke druk op de Staatssecretaris van CRM wordt uitgeoefend om de handel in kievitseieren te verbieden, is besloten de Vogelwet op dit punt, los van

de algehele herziening, op korte termijn aan te passen. Deze beslissing is echter pas in de herfst van 1978 genomen en omdat ook de totstandkoming van een op zich eenvoudige wetswijziging, waarmee iedereen het bovendien eens is, toch wel heel wat tijd vergt, is het niet zeker of het handelsverbod al in 1979 zal gelden.

De invoering van dit handelsverbod moet mede worden gezien als een bijdrage van Nederlandse zijde in de totstandkoming van een verdere harmonisatie van de wettelijke bepalingen op grond van de Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming in de drie betrokken landen. In België wordt de Kievit, in strijd met de bepalingen van deze overeenkomst, nog tot het wild gerekend en is de jacht op deze vogel nog gedurende 2½ maand van het jaar geopend, terwijl in ons land het rapen van de eieren en het verhandelen daarvan nog is toegestaan, waarin de overeenkomst evenmin voorziet.

Vragen inzake vogels en onze wet kunnen aan de redactie van dit tijdschrift (Utrechtseweg 43, 1213 TL Hilversum) gezonden worden of rechtstreeks aan onderstaand adres met het verzoek de vraag in deze rubriek te willen beantwoorden.

- A. J. Binsbergen, Inspecteur-Vogelbescherming, afdeling Fauna en Flora van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, postbus 5406, 2280 HK Rijswijk, 070-949 393 of 949 233, toestel 2593.

Petitie inzake bescherming Kievit

De Stichting Kritisch Faunabeheer heeft in een petitie aan de leden van het Europese Parlement en de Raad van Europa een dringend beroep op deze instanties gedaan om zich er voor te beijveren dat de jacht op de Kievit en het rapen van kievitseieren, hetgeen nu nog in enkele lidstaten wettelijk is toegelaten, te verbieden. De stichting vraagt dit omdat het vindt dat alleen hierdoor de status van de Kievit in alle lidstaten gelijk kan worden en de Kievit de juiste bescherming krijgt in de internationale wetgeving. De petitie is mede-ondertekend door natuurbeschermingsorganisaties uit België, Ierland en Frankrijk.

De organisaties stellen dat de Richtlijn voor de bescherming van vogels, die door het Europese Parlement is opgelegd, niet voldoende waarborgen voor de Kievit biedt. Gezien het feit dat de jacht op de Kievit en het rapen van kievitseieren volstrekt overbodig is voor de instandhouding van de kievitenstand en, integendeel, een bedreiging voor de Kievit kunnen vormen, menen de organisaties dat deze praktijken onmiddellijk dienen te worden verboden. Een belangrijk punt hierbij is bovendien volgens de organisaties dat de Kievit een trekvogel is en elke bedreiging van de stand van de Kievit binnen de lidstaten ook effect heeft op de stand buiten de Gemeenschap.

Strengere controle gevraagd bij kievitseieren-rapen

De Stichting Kritisch Faunabeheer heeft er bij de Ministeries van CRM en van Justitie op aangedrongen dat de Controleurs-Vogelwet en de corpora van de Rijkspolitie, in het bijzonder de velddetachementen, in het komende raapseizoen er strenger dan vroeger op toe moeten zien dat geen kievitseieren zullen worden geraapt zonder de vereiste schriftelijke vergunning van de boeren. De Stichting vindt verder dat er nauwlettend op toe moet worden gezien dat de handel en horeca geen eieren meer onder zich hebben of ter verkoop aanbieden na de wettelijk voorgeschreven termijn van drie dagen na sluiting van het raapseizoen.

Aan de Minister van Binnenlandse Zaken heeft de Stichting met klem verzocht er bij de Commissarissen van de Koningin en de Burgemeesters in Nederland op aan te dringen te breken met de jarenlange traditie van het in ontvangst nemen van het eerste kievitseitje. Dit in navolging van hetgeen koningin Juliana reeds in 1969 heeft gedaan.

De Stichting meent dat het in deze tijd, waar de natuurbescherming ook in politieke beslissingen een steeds belangrijker stem gaat krijgen, niet meer past dat van overheidswege bepaalde handelingen worden gestimuleerd die indruisen tegen alle morele en wetenschappelijke normen van een verantwoord faunabeheer.

EG-richtlijn vogelbescherming

De EG-Milieuraad heeft in Brussel de EG-richtlijn voor de Vogelbescherming, waarover reeds eerder was beraadslaagd, aangenomen.

Eerdere aanneming was niet mogelijk door de Franse verlangens, n.l. aanwijzing van de Veldleeuwrik en de Ortolaan als bejaagbare vogels en anderszinds een inkorting van de lijst van wildsoorten waarop het algemeen geldende handelsverbod niet van toepassing is. Uiteindelijk is wat betreft de Veldleeuwrik aan de Franse (en Italiaanse) wensen toegegeven, ondanks de bezwaren van met name Britse en Nederlandse zijde. Gevreesd wordt dat met de talrijk voorkomende Veldleeuwrik ook andere 'small brown birds' worden geschoten.

Voor de lijst van verhandelbare vogels is een compromis bereikt, dat er op neer komt dat in de komende twee jaar op grond van een studie naar de stand van een aantal soorten en het effect van de handel daar op zal worden beslist of handel al dan niet kan worden toegestaan. Het verlangen de Ortolaan aan te wijzen als 'jachtwild' heeft Frankrijk laten vallen.

Er is de afgelopen twee jaar in ambtelijke kring in Brussel druk over het ontwerp van de richtlijn, opgesteld door de Europese Commissie, beraadslaagd.

Voor de Nederlandse afvaardiging, bestaande uit de vaste vertegenwoordigers van

ons land bij de EG, J. Fietelaars, en ambtenaren van de ministeries van CRM en Landbouw, A. J. Binsbergen en G. F. Spreen, heeft daarbij geprobeerd de beschermingsbepalingen zo sterk mogelijk te maken.

Met name is ook geprotesteerd tegen de lange lijsten bejaagbare vogels in landen als Italië, Frankrijk en Denemarken. De opstelling van Nederland heeft niet in alle gevallen tot resultaat geleid, maar gezien de grote verschillen tussen de negen lidstaten geeft het uiteindelijke resultaat toch wel voldoende. In beginsel zijn alle vogels beschermd. Aan 74 schaars voorkomende soorten wordt extra (met name biotoop-) bescherming gegeven, 24 vogelsoorten mogen in alle negen lidstaten worden bejaagd en 48 soorten in één of enkele landen. Opvallend is dat Frankrijk in de laatstgenoemde lijst de meeste soorten 'toebedeeld' heeft gekregen. Behalve een aantal lijstersoorten en de Veldleeuwrik, die alleen in Frankrijk en Italië bejaagbaar zijn, kunnen geen kleine zangvogels (tenzij in verband met schade) worden bejaagd. Wel komt er nog een vrij groot aantal soorten steltlopers, waaronder Tureluur Kemphaan en Wulp, op de lijst van bejaagbare vogels voor. Daarentegen is vooral van Nederlandse zijde bezwaar gemaakt en op aandrang van ons land zal naar de stand van deze soorten en het effect van de jacht er op in de komende twee jaren studie worden verricht, die er toe kan leiden dat ze alsnog volledig beschermd worden.

Extra bescherming voor 74 schaars voorkomende vogelsoorten:

Wilde Zwaan, Kleine Zwaan, Brandgans, Witkop-eend, Witbuikzandhoen, Dunbekmeeuw, Audouins Meeuw, Lachstern, Dougalls Stern, Grote Stern, Visdief, Noordse Stern, Dwergstern, Poel-snip, Morinelplevier, Kluut, Steltkluut, Grauwe Franjepoot, Griel, IJsdruiker, Kwak, Kleine & Grote Zilverreiger, Ralreiger, Purperreiger, Ooievaar, Lepelaar, Zwarte Ibis, Flamingo, Aalscholver (Ph. carbo sinensis), Purperkoet, Grote Trap, Kleine Trap, Kraanvogel, Havikarend, Dwerarend, Zeearend, Aasgier, Lammergier, Monniksgier, Vale Gier, Wespandief, Zwarte Wouw, Grauwe Kiekendief, Blaauwe Kiekendief, Bruine Kiekendief, Steenarend, Visarend, Slangenarend, Lannervalk, Slechtvalk, Eleonora's Valk, Witrugspecht, Sneeuwuil, Oehoe, Vaal Stormvogeltje, Kuhls Pijlstormvogel, Zwartkopboomklever, Roerdomp, Zwarte Ooievaar, Witoogeend, Kolgans (Anser albifrons flavirostris), Rode Wouw, Goudplevier, Bosruiter, Vorkstaartplevier, Zwarte Stern, Velduil, IJsvogel, Zwarte Spëcht, Blauwborst, Gestreepte Grasmus en Provençaalse Grasmus.

In alle negen lidstaten zouden 24 vogelsoorten bejaagd mogen worden:

Grauwe Gans, Rietgans, Canadese Gans, Wilde Eend, Wintertaling, Krakeend, Smlent, Zomertaling, Pijlstaart, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend, Moerasneeuwhoen, Alpensneeuwhoen, Rode Patrijs, Europese Steenpatrijs, Patrijs, Fazant, Watersnip, Bokje, Houtsnip, Meerkoet, Houtduif en Rotsduif.

In één of enkele lidstaten zouden 48 vogelsoorten bejaagd mogen worden:

Eidereend, Middelste Zaagbek, Grote Zaagbek,

Wilde Kalkoen, Kwartel, Waterhoen, Turkse Tortel, Tortelduif, Holenduif, Waterral, Kievit, Scholkester, Wulp, Regenwulp, Grutto, Rosse Grutto, Zwarte Ruiter, Tureluur, Groenpootruiter, Kanoestrandloper, Korhoen, Auerhoen, Barbarijse Patrijs, Goudplevier, Grote Lijster, Kramsvogel, Zanglijster, Koperwiek, Merel, Rotgans, Knobbelzwaan, Grote Mantelmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Stormmeeuw, Kokmeeuw, Hazelhoen, Krooneend, Kemphaan, Kolgans, Kleine Rietgans, Toppereend, IJseend, Grote Zeeëend, Brilduiker, Zilverplevier, Ortolaan en Veldleeuwerik.

Belangrijk is dat de jacht met netten, strikken, vallen, lijn en andere niet-selectieve of massale middelen niet is toegestaan.

Voor alle soorten, voor zover niet aangewezen als jachtwild, geldt dat het verboden is ze te doden, te vangen, hun nesten of eieren weg te nemen of te beschadigen, hun eieren te rapen, ze te houden of ze opzettelijk tijdens de broedtijd te storen.

Om allerlei redenen kan echter van de verbodsbepalingen worden afgeweken. Niet alleen in verband met schade, maar ook voor liefhebberij-doeleinden, voor zover dat althans gaat om een verstandig gebruik, in kleine hoeveelheden en onder streng gecontroleerde omstandigheden. En alles voor zover de beginselen van de richtlijn geen geweld wordt aangedaan. Bovendien ziet de Europese Commissie er voortdurend op toe dat van deze bepaling, waartegen van beschermerszijde vaak bezwaar is gemaakt, geen misbruik wordt gemaakt.

Binnen twee jaar moeten de negen lid-staten van de EG hun wetgeving aan de richtlijn aanpassen. Voor Nederland zal dat weinig betekenen, maar voor andere landen, vooral voor Italië, zal dat toch een rigoreuze wijziging van de wetgeving inhouden.

Jachtwet & Nuttige Dierenwet 1914

Kortgeleden verscheen de vierde druk van de Jachtwet, met daarin opgenomen de Nuttige Dierenwet 1914. Deze 4e druk van de Jachtwet is bijgewerkt tot 15 mei 1978. De belangrijke wet van 8 juni 1977, Stb. 387, houdende wijziging van de Jachtwet, is derhalve in de tekst van deze wet verwerkt. In afwijking van de vorige drukken zijn op een enkele uitzondering na slechts opgenomen die uitvoeringsregelen, die op de Jachtwet zijn gebaseerd. Andere voorschriften en circulaires, meestal grotendeels verouderd, zijn derhalve niet opgenomen. De uitgebreide toelichtende noten en jurisprudentie zijn gehandhaafd.

Het is bekend dat er nog een aantal vogelsoorten onder de Jachtwet vallen. Alleen al daarom is het van het grootste belang dat vogelbeschermers de beschikking kunnen hebben over deze nieuwe druk.

Q. J. M. Kramer & G. F. Spreen: Jachtwet en Nuttige Dierenwet 1914. Nederlandse Staatswetten. Editie Schuurman & Jordens nr. 15, 218 pag. (1978). Uitg. W. E. J. Tjeenk Willink, Zwolle. Prijs f 16,—.

Alle meeuwen in Nederland thans beschermd

In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn de Grote Mantelmeeuw, de Zilvermeeuw en de Kokmeeuw thans niet als onbeschermd vogelsoorten aangewezen. Dit betekent dus dat ook deze soorten vanaf 1 januari 1979 volledig beschermd zijn.

Eén van de gevolgen hiervan is dat alle vanaf die datum geprepareerde exemplaren van deze soorten moeten zijn voorzien van een metalen preparateursmerkteken. Voor het onder zich hebben van exemplaren van deze soorten, die vóór 1 januari 1979 zijn geprepareerd kan eventueel een vergunning worden verleend.

Een andere consequentie van het niet meer aanwijzen van de genoemde meeuwsoorten is, dat men voor bestrijding van schade of overlast van deze vogels niet een Vogelvergunning G, maar een Vogelvergunning H moet aanvragen. Indien het er om gaat meeuwen te bestrijden ter bescherming van andere vogels of om eutrofiëring van voedselvennen tegen te gaan zal echter een Vogelvergunning F meer op zijn plaats zijn.

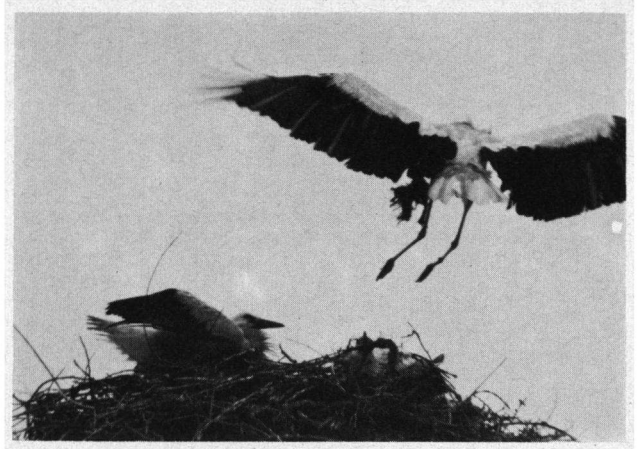
Waarom zijn

meeuwen nu opeens wél en Spreeuwen niet meer beschermd? A. J. Binsbergen, inspecteur Vogelbescherming van het ministerie van CRM, zegt: 'Voor wat betreft het al of niet beschermen van Spreeuwen, is dit een normale zaak. Spreeuwen worden namelijk om de twee jaar tot de onbeschermd vogels gerekend, omdat zij nogal wat schade veroorzaken, vooral aan de fruitteelt. De Huis-mus is altijd al onbeschermd geweest. Meeuwen daarentegen doen praktisch geen schade in de landbouw. Gedurende de broedtijd waren zij al beschermd, dus wij zien het nut er niet meer van in om ze de rest van het jaar onbeschermd te laten. Overigens houdt de bescherming in, dat als deze vogels schade of overlast veroorzaken, bijvoorbeeld in de natuur, alsnog een vergunning kan worden afgegeven tot bestrijding van meeuwen'.

Mochten er zich bij opsporingsambtenaren (onder andere Controleurs-Vogelwet 1936) in verband met het bovenstaande problemen voordoen bij de uitoefening van hun opsporingsfunctie, dan gelieve men overleg te plegen met de Inspecteur-Vogelbescherming bij het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, Hoofdafdeling Natuur- en Landschapsbescherming, postbus 5406, 2280 HK Rijswijk, tel. 070-949 393 of 949 233.

Baardmannetjes in beslag genomen
Begin november 1978 heeft de Hilversumse politie, in samenwerking met een Amsterdamse Controleur-Vogelwet: 1936, proces-verbaal opgemaakt tegen J. D., die in zijn woning aan de Lorentzweg, Hilversum een dertigtal Baardmannetjes in zijn bezit had. De vogels zijn terstond in de Flevopolders vrijgelaten. Er werden reeds eerder bij hem Baardmannetjes aangetroffen!

Landing van de Ooievaar met de knobbel aan de poot. Oudewater, 9 juli 1978.
Foto: Luc de Bruijn.

De Ooievaars van Oudewater

In 1974 werd in Oudewater ontdekt dat een van de daar broedende Ooievaars een knobbelletje op het rechterloopbeen had. In 1975 werd de zelfde vogel waargenomen als één van de twee aanvallende Ooievaars bij een gevecht om het nest in Oudewater (zie ook Vogeljaar 23 (6): 284). In 1976 werd de vogel, voor zover mij bekend, niet waargenomen. Vorig jaar, 1977, maakte hij weer deel uit van het paar dat met succes jongen grootbracht. Ook in het afgelopen broedseizoen heeft de 'knobbel' met succes gebroed (zie ook bijgaande foto van een aanvlucht, genomen op 9 juli 1978).

Uit twee opeenvolgende foto's, die in 1974 vlak voor een copulatie werden gemaakt, lijkt te kunnen worden geconcludeerd dat de bewuste Ooievaar een mannelijk exemplaar is. Volledige zekerheid heb ik echter hieromtrent nog niet omdat ik naast de beschreven foto's geen waarnemingen heb gedaan tijdens copulaties. Wellicht kunnen andere waarnemers hier uitsluitsel over geven?

Wanneer wij aannemen dat deze Ooievaar in het 4e levensjaar is gaan broeden (dit is de gemiddelde leeftijd waarop Ooievaars geslachtsrijp worden) dan zou hij nu in ieder geval 8 jaar oud zijn.

Er is bij deze Ooievaar duidelijk sprake van nesttrouw, een normaal verschijnsel bij Ooievaars. Het valt op dat deze vogel niet elk jaar de bezitter van het nest in Oudewater is geweest. Twee maal werd het nest door in ieder geval één andere Ooievaar en wellicht door een ander paar bezet. De oorzaak hiervan kan zijn dat de andere Ooievaar(s) eerder uit de winterkwartieren terug zijn gekomen en ook voor Ooievaars geldt: wie het eerst komt, die het eerst maakt.

Dat een ander niet zonder meer het nest over kan nemen blijkt uit 1975, toen de 'knobbel' met nog een andere Ooievaar het nest op 7 juni aanviel. Het is een open vraag of de aanvalster wellicht het vrouwtje was van het 'knobbelpaar' uit 1974. Dan zou

er misschien toch ook sprake zijn van partnertrouw naast de meestal veronderstelde nesttrouw.

Ook is het mij niet duidelijk waar de Ooievaar vertoefde in 1976. Waarnemingen van anderen uit dat jaar en alle andere jaren zouden uitsluitsel kunnen geven. Het zal interessant zijn om deze Ooievaar ook de komende jaren nauwlettend te volgen.

● Luc de Bruijn, Grietstraat 26a, 3514 VJ Utrecht.

De Huiszwaluw als hollenbroeder

Op zaterdag 5 augustus 1978 werden door ondergetekende en M. van Beijsterveldt tijdens een excursie op Zuidelijk Flevoland enkele door Huiszwaluwen bewoonde nestholten gevonden. Rondkijkend nabij het industrieterrein 'De Vaart' werd onze aandacht getrokken door een vijftiental rondvliegende Huiszwaluwen die steeds in de buurt van de daar aanwezige brug bleven rondvliegen. Door dit gedrag leek broeden onder deze brug nagenoeg zeker zodat we hier de aanwezige nesten wilden gaan tellen. Tot onze verbazing konden we echter slechts 3 nesten ontdekken, hetgeen gezien het aantal rondvliegende vogels toch wel erg weinig was. Na even verder rond gekeken te hebben zagen we plotseling een Huiszwaluw uit een van de zich in de onderkant van de brug bevindende holten komen, waarna op nog 5 andere plaatsen in- of uitvliegen kon worden vastgesteld. Onder twee van deze holten werden hoopjes uitwerpselen gevonden die op de aanwezigheid van nestjongen duiden; de vier overige hollen bevonden zich boven het water van de Lage Vaart. De ingang tot de holten bedroeg circa 7 x 4 cm. De ingangen tot de hollen, die waarschijnlijk door een slechte afwerking zijn ontstaan, waren vrij van het voor de Huiszwaluwen gebruikelijke metselwerk van klei en zand; of er binnen de hollen een kleinest was gebouwd was niet na te gaan.

● A. van Poppel, Scarlatiststraat 108, 5049 GC Tilburg.